Introduction אַרייַנפֿיר

זעט דעם ייִדישן אַרייַנפֿיר אויף ז' 2.
די צוויישפּראַכיקע ביבליאָגראַפֿיע געפֿינט זיך אויף זז' 8־10.

See the English introduction on p. 11.
The bilingual bibliography is on pp. 8-10.

„וואָס ווײַטער פֿון דײַטש". — זלמן רייזען

"The more distorted the better." — Mikhl Herzog

לזכּרון ד"ר מרדכי שעכטער ע"ה, וואָס ער האָט פֿאַרטראַכט דאָס ווערק, צונויפֿגעקליבן אַזוי פֿיל דאַטן
און געקנעלט מיטן צונויפֿשטעלער דאָס חשיבֿות פֿון דער ייִדישער טאָפּאָנימיק;
ווי אויך די דורות ייִדישע ייִדן וואָס האָבן באַשאַפֿן די דאָ געברענגטע ערטערנעמען.

שוין לאַנג איז נייטיק אַן אַרומנעמיקער זוכצעטל פֿון ייִדישע ערטערנעמען. אָט שטייט שוין אין דער רעדאַקציאָנעלער הערה צו שאָול חיותעס „נעמען פֿון גאַליצישע ערטער [...]" (1934: 229), אַז מיט דער אַרבעט „האָט ער שוין געגעבן אַ וויכטיקן צושטײַער פֿאַר דעם ייִדישן געאָגראַפֿישן אינדעקס, וועלכן עס גרייט די פֿילאָלאָגישע סעקציע פֿון ייִוואָ און וועלכער וועט האָבן אי אַ דעסקריפּטיוון אי אַ נאָרמאַטיוון כאַראַקטער". אָבער דער אינדעקס איז, אַ פּנים, קיין מאָל נישט מקוים געוואָרן, זענען די דאָ ווײַטער אויסגערעכנטע נעמען געבליבן צעזייט איבער דער ייִדישער ליטעראַטור, פֿילאָלאָגיע און רעדשפּראַך.

ערשט איצט האָבן מיר דאָס פֿאַרגעניגן צו ברענגען דעם לייענער דאָס ווערק **ייִדיש־לאַנד: לענדער, שטעט, שטעטלעך, טײַכן**. ס'איז דאָס נײַסטע רינגל אין דער סעריע ייִוואָ־פּובליקאַציעס אויף דער אינטערנעץ. דאָס האָבן מיר צום ערשטן מאָל געברענגט אונטער איין „דאַך" טויזנטער ייִדישע ערטערנעמען פֿון צענטראַל־ און מיזרח־אייראָפּע. דערמיט צו האָבן מיר אויך צוגעשטעלט אַלע מלוכישע נעמען אין משך פֿון די פֿאַרגאַנגענע הונדערט יאָר. ס'רובֿ נעמען האָבן מיר געשעפּט פֿון דער טאָפּאָנאָמישער קאַרטאָטעק פֿון ד"ר מרדכי שעכטער ע"ה, וואָס אים לזכּר דעדיקירן מיר דאָס ווערק און וואָס ווען נישט ער וואָלט עס קיין מאָל נישט געזען די ליכטיקע שײַן.[1]

אָט ווי מיר דעפֿינירן **ייִדיש־לאַנד**: די הײַנטיקע מלוכות אונגערן, אוקראַיִנע, בעלאַרוס, טשעכישע רעפּובליק, ליטע, לעטלאַנד, מאָלדאָווע, סלאָוואַקיי, עסטלאַנד, עסטרײַך, פּוילן און רומעניע, ווי אויך דער אייראָפּעיִשער חלק רוסלאַנד. אַרומנעמען נעמט עס אַרום דאָס וואָס מיכל הערצאָג (1965: 7) רופֿט אָן „דער ייִדיש־שפּראַכיקער שטח", אין איינעם מיט די שכנותדיקע לענדער ווו ס'האָבן זיך געשאַפֿן ייִדישע ערטערנעמען.[2]

ווי סע שטייט אונטן אין די אינסטרוקציעס פֿאַרן באַניצער איז דאָס איצטיקע ווערק אַ נאָרמאַטיווס אויף וויפֿל ס'לאָזט זיך. די ייִדישע נעמען גיבן מיר איבער אין דער פֿאָרעם ווי אַזוי ס'האָבן זיי אַרויסגערעדט די אָרטיקע ייִדן, נישט ווי אַזוי ס'איז צום מייסטן באַקאַנט אין דרוק. כּדי דער לייענער זאָל זיך אָריענטירן אין דעם צוגאַנג ברענגען מיר אַ אַ האַלב קאַפּיטעלע פֿון שעכטערס **לײַטיש מאַמע־לשון**, „ייִדישע געאָגראַפֿישע נעמען" (1986: 17־18):

> די קרוינשטאָט פֿון פּוילן וועט בײַ אונדז פֿאַרבלײַבן נישט „וואַרשאַווע" און נישט „וואַרשוי", נאָר **וואַרשע**. און ירושלים־דליטא מעג געהערן צו רוסלאַנד, ליטע אָדער פּוילן, וועט עס בײַ אונדז הייסן נישט מיטן ליטווישן נאָמען „ווילניוס", נישט מיטן רוסישן צי פּוילישן, נאָר מיטן ייִדישן, **ווילנע**. אויך **קראָקע, גער, בריסק, בראָד** אַאַז"וו זענען, דאַכט זיך, איצט שוין אָנגענומען ווי די ייִדישע נעמען פֿון אָט די קהילות.
>
> ביטער איז אָבער מיט טייל אַנדערע שטעט און שטעטלעך, דערעיקרשט די קלענערע אָדער ווינציקער באַוווּסטע. נישט זעלטן ווייסט מען נישט אָדער מע מאַכט זיך נישט־וויסנדיק, אַז אָט די קהילות האָבן אייגענע, ייִדישע נעמען, און מע רופֿט זיי אויף גוייִש. אַ גרויסער בעל־חטא אין דעם פּרט איז די לאַנדסמאַנשאַפֿטלעכע ליטעראַטור: יובֿל־ און יזכּור־ביכער, זכרונות פֿון עמיגראַנטן אד"גל. ווען אַ מחבר פֿון אַזאַן אַרטיקל אָדער בוך רופֿט זײַן שטעטל מיטן אָפֿיציעלן דײַטשישן, רוסישן, פּוילישן, ליטווישן, טשעכישן, אונגערישן אָדער רומענישן נאָמען, טוט ער עס צוליבן נאַיִוון גלייבן, אַז היות אַזוי האָבן עס גערופֿן דער בירגער־מײַסטער מיט די זשאַנדאַרן און בכּלל מלכות, איז **דאָס** דער „אמתער" נאָמען פֿונעם אָרט. אײַ, אַחינו־בני־ישׂראל רופֿן עס אַנדערש? אַ קשיא אויף אַ מעשׂה! חוץ דעם ווילט זיך דאָך אַ מחבר אַ פֿאָלקסמענטש קלינגען „אינטעליגענטיש", הײַנטוועלטיק, וועט ער זיך היטן צו שרײַבן: **רײַשע, שאָץ** און וועט אויסקומען מיט „זשעשוּוו", „סוטשאַוואַ".
>
> זעט איר, אַ גרעסערע טענה קען מען שוין האָבן צו דער ייִדישער פּרעסע. אמת, אַ קאָוונער צי כאַרקעווער רעדאַקטאָר האָט בײַ זיך אין דער היים קיין מאָל נישט געהערט דערמאָנען דעם ייִדישן נאָמען **סאָניק** /sunik/, בעת פֿונעם פּוילישן Sanok ווייסט ער אפֿשר יאָ. צי איז אָבער דאָס נישט־וויסן אַ תּירוץ? סוף־כּל־סוף קען מען זיך דאָך נאָכפֿרעגן. קיין סטאַנדאַרדיזירטע רשימה ייִדישע געאָגראַפֿישע נעמען איז טאַקע נאָך נישטאָ, ס'איז אָבער דאָ בײַ וועמען זיך נאָכצופֿרעגן און זאַמלונגען ווו מעיין צו זײַן. מע פֿאַרשטייט בײַ אונדז נישט, אַז ס'איז אַ סימן אָפּגעלאָזנקייט, ווען מ'איז זיך נישט מטריח צו דערגיין קיין טאָלק, און אַז ס'איז אַ פּחיתת־הכּבֿוד פֿאַר דער אייגענער שפּראַך, ווען מע ניצט אַ פּרעמדע געאָגראַפֿישע נאָמענקלאַטור. (דער שרײַבער פֿון די שורות גרייט אַצינד אַ ייִדיש געאָגראַפֿיש

---

1. זײַנע דאַטן האָט שעכטער צונויפֿגעקליבן פֿון געדרוקטע מקורים, וואָס מיר רעכענען זיי אויס אין דער ביבליאָגראַפֿיע, ווי אויך פֿון לעבעדיקע אינפֿאָרמאַטאָרן. צו דעם אַלעם האָבן מיר צוגעגעבן דאַטן פֿון נײַערע ייִדישע מקורים וואָס ער האָט זיי נישט באַוויזן צו באַאַרבעטן, ווי אויך פֿון נישט-ייִדישע מקורים געדרוקטע ממש און געדרוקטע אויף דער אינטערנעץ, פֿון וואַנעט מיר האָבן געשעפּט נאָך אַ סך מלוכישע נעמען.

2. בײַ שעכטערן אין דער קאַרטאָטעק זענען אויך פֿאַראַן ערטערנעמען פֿון די עמיגראַציע-לענדער: פֿאַראייניקטע שטאַטן, אַרגענטינע אד"גל. די דאַטן האָבן מיר אינעם איצטיקן ווערק נישט אַרײַנגענומען. פֿון רוסלאַנד ברענגען מיר בלויז די סאַמע וויכטיקע נעמען.

ווערטערביכל, וועט דאָס נאָכקוקן גרינגער ווערן.[3] [4])

וואָרן ס׳איז אַ מאָדנע זאַך: איר וועט בײַ די אומות־העולם זעלטן געפֿינען אַזאַן אומבאַצױונג צום אייגענעם לשון בכּלל און צו די אייגענע געאָגראַפֿישע נעמען בפֿרט. דאַנצק, למשל, האָט זיך ביז איבער מאָרגן געמעגט האָבן אַ דײַטשישע מאַיאָריטעט אָדער געהערן צו דײַטשלאַנד, בײַ די פּאָליאַקן האָט די שטאָט געהייסן נישט אַנדערש ווי Gdańsk. דאָס איז אָבער נאָך ווינציק. אַפֿילו ערטער וואָס מע האָט אויף זיי קיין היסטאָרישע תּביעות נישט אַרויסגערוקט, האָבן אויך גאַנץ אָפֿט אייגענע נעמען. קיין פּאָליאַק, למשל, וועט די שטעט [ווין און מינכן] נישט רופֿן אַנדערש ווי מיט זייער פּוילישן נאָמען: Wiedeń, Monachium. אַזוי אויך, אַ שטייגער, אין ענגליש – אַנדערלענדישע שטעט, וואָס זיי האָבן ענגלישע נעמען, רופֿט מען תּמיד מיטן ענגלישן נאָמען און נישט מיטן נאָמען, וואָס זיי האָבן אינעם שייכדיקן לאַנד[5]: Cologne, Munich, Vienna, Naples (און נישט Köln, München, Wien, Napoli). ווי קומט עס? זאָלן זיי טאַקע נישט וויסן דעם „ריכטיקן״ נאָמען? וואָס הייסט, די ענגלישע אָקופּיר־מאַכט אינעם נאָכמלחמהדיקן עסטרײַך האָט נישט געוווּסט, אַז די פּראָווינצן פֿון איר אָקופּיר־זאָנע הייסן „אין דער אמתן״ Steiermark, Kärnten און נישט, ווי זי האָט זיי גערופֿן אויף „פּראָסט ענגליש״: Styria, Carinthia? איז וואָס דען? דאָס אייגענע לשון, ווי סע שטייט און גייט, מיט אַלע זײַנע געגנג און אַפֿילו קאַפּריזן, איז זײַן לשון און אַזוי־און־אַזוי הייסט דאָס־און־דאָס אויף זײַן לשון.

וואָס זשע איז דער יִדישער נאָמען פֿון אַ ווינאָרט? **דער אופֿן ווי די אָרטיקע יִדיש־רעדערס האָבן אין זייערע נאַטירלעכע רייד זיך נוהג געווען.** מיט די רייד פֿון יודל מאַרק: „דער ענין אויסלייג האָט נישט קיין דירעקטע שײַכות צו דער (...) פֿראַגע וועגן ניצן יִדישע געאָגראַפֿישע נעמען. דאָ דאַרף דער אויסלייג אָפּשפּיגלען ווי אַזוי יִדן האָבן **פּאַקטיש** אָנגערופֿן די שטעט און די לענדער, ווו זיי האָבן געלעבט. **איבער דער טראַדיציע פֿון שריפֿט קומט די (...) מער פֿאַרוואָרצלטע טראַדיציע פֿון ריידן**״ (מאַרק 1958: 92).

ס׳איז דאָס וואָס דער שרײַבער פֿון די שורות רופֿט דער **רשות־המקום**. סע טאָר נישט געמאָלט זײַן, אַז גויִש זאָל פֿאַר אונדז מכריע זײַן, אָדער די מטושטשע השׂגה וואָס יִדן – פּשוטע צי געלערנטע – פֿון „הינטער די הרי־חושך״ (פֿונעם קוקווינקל פֿון די אָרטיקע) האָבן וועגן דעם אָרטנאָמען. ווי **איסטעריק** הייסט אויף יִדיש דאַרף נישט זײַן געווענדט אין זשורנאַליסטן פֿון וואַרשע (צי גאָר ניו־יאָרק) אָדער פֿילאָלאָגן פֿון ווילנע. דער בעל־עגלה צי קרעמער פֿון איסטעריק איז דאָ דער העכסטער אויטאָריטעט.

ווי אַזוי ס׳זענען בכּלל אויפֿגעקומען יִדישע ערטערנעמען קען מען איבערגעבן בקיצור מיט די ווערטער פֿון עדוואַרד סטאַנקעוויטשן (1965: 181):

„... אויב נאָך אַלעמען זענען די יִדישע ערטערנעמען מיט אַזוי פֿיל אַנדערש פֿון די סלאַווישע ענטפּערערס איז עס דערפֿאַר וואָס יִדיש האָט זיי נישט אַנטליגן, נאָר איבערגענומען, איבערגעטײַטשט און צונויפֿגעשמאָלצן מיט זײַנע אַנדערע קאָמפּאָנענטן, וואָס זיי האָבן אַלע דורכגעמאַכט די זעלבע היסטאָרישע אַנטוויקלונג. די היסטאָריע פֿון די יִדישע ערטערנעמען ... איז די בעסטע אילוסטראַציע פֿון דעם פּראָצעס, פֿון דער אָנסופֿיקער לינגוויסטישער אײַנגלידערונג און צונויפֿשמעלצונג וואָס האָט באַשטימט די סטרוקטור פֿונעם הײַנטיקן יִדיש״ (אונדזער פֿאַרטײַטש). מאַמע־לשון האָט זיך זײַנע אייגענע שפּראַכיק־היסטאָרישע כּללים, אין דער פֿאָנאָלאָגיע, מאָרפֿאָלאָגיע און גראַמאַטיק, וואָס מע זעט בולט אינעם קאָרפּוס פֿונעם איצטיקן ווערק. מיט איין וואָרט: ערטערנעמען, בפֿרט די וואָס וואַקסן פֿון סלאַוויש, האָבן זיך צוגעפּאַסט צום יִדישן מויל. אפֿשר דער בעסטער משל: **זשעטל** (מערבֿ־רײַסן) – אַ פּנים, אַ פּשרה פֿונעם פּוילישן Zdzięcioł מיטן רײַסישן Dyatlava. ווי ס׳שרײַבט שלום־עליכם (1925 XXVIII: 139):

„הייסן זיי [=די שטעט], אויב איר ווילט וויסן אַקוראַט, ניט קרושניק און ניט יונעוו, נאָר ׳קראַסניק׳ און ׳יאַנאָוו׳. נאָר מיר, יִדישע קינדער, האָבן עס פֿאַרצויגן: ׳קרושניק׳ און ׳יונעוו׳. פֿאַר וואָס? פֿאַר גאָרניש׳! ס׳איז שענער אַזוי, איר פֿאַרשטייט צי ניין, ס׳איז יִ ד י ש ל ע כ ע ר... אַ גוי, להבֿדיל, אַז ער דאַרף זאָגן ׳יאַנאָוו׳, איז אַ גאַנצער עסק: יאַ־נאָוו – ווי פֿון אַ פֿאַס! און בײַ אונדז איז דאָס אי גלאַט, אי קורץ: יונעוו – און שוין!״

---

3. [וואָס פֿון דעם וואַקסט דאָך דאָס איצטיקע ווערק. — רעד׳]

4. פֿון די כּלערליי גוטע ביזאיצטיקע זאַמלונגען: ד״ר ש. בירנבוים (1918: 181-180), ד״ר פֿ. גוגענהיים-גרינבערג (1965), ש. ווינטער [1929], ש. חיות [1934], ד״ר י.-ח. טאַגליכט (1926) און ד״ר מ. לאַזערסאָן [1942]. נאָך מקורים — **יִדישע שפּראַך** XXXVI (1977): 20. אויך וועגן די פּרינציפּן פֿון יִדישער טאָפּאָנימיק איז דאָ אַ שפּאָרע ליטעראַטור: ד״ר פֿ.-י. בעראַנעק (1951), [ד״ר] מ. ווײַנרײַך (1973 [II]: 252-207), ד״ר ע. סטאַנקעוויטש (1965) א״אַ (פֿ״גל בירנבוים 1979: 342-340). אויך איבער די דיאַלעקטאָלאָגישע אַרבעטן פֿון מ. ווײַנגער, ד״ר או. ווײַנרײַך און דערעיקרשט נח פּרילוצקי איז צעוואָרפֿן אַ טאָפּאָנימישער אוצר. די אַרומנעמיקסטע אַלפֿאַבעטישע רשימה איז בירנבוימס (1979: 141-135) [צום באַדויערן האָט זי אַ סך טיפּאָגרײַזן — רעד׳]; דאָס יִדישע געאָגראַפֿישע ווערטערביכל, וואָס איך גרייט, וועט אָבער זײַן צוואָנציק מאָל גרעסער [בײַ בירנבוימען זענען דאָ אַן ערך 300 ערטערנעמען; בײַ דער הײַנטיקער סטאַדיע נעמט דאָס איצטיקע ווערק אַרײַן אַן ערך 3000 נעמען פֿון אַן ערך 6000 אין שעכטערס קאַרטאָטעק. — רעד׳].

5. [אין דער לעצטער צײַט זעען מיר אין ענגליש אַ נטיה צו שרײַבן אַנדערלענדישע שטעט לויטן מלוכישן נאָמען צי אַפֿילו זיי אַרויסרעדן אויפֿן פֿרעמדן אופֿן (למשל, די שטאָט וואָס איז געווען דער לאָקאַל פֿון דער ווינטער-אָלימפּיאַדע 2006, וואָס אויף ענגליש הייסט זי דאָך Turin, האָט מען בײַ דער אַמעריקאַנער טעלעוויזיע גאָר אָנגערופֿן אויף איטאַליעניש: Torino! — רעד׳]

אינסטרוקציעס פֿאַרן באַניצער:

דעם קאָרפּוס גיבן מיר איבער אין אַ טאַבעלע, די נעמען צעטיילטע לויטן לאַנד אין די הײַנטצײַטיקע גרענעצן און אײַנגעסדרט אַלפֿאַבעטיש לויטן הײַנטיקן מלוכישן נאָמען.[6] למשל:

CURRENT OFFICIAL NAME	1945-1991	1918-1939	PRE-1918	REGION	km FROM	DIR. FROM	NEAREST MAJOR CITY	TRANSCRIPTION OF YIDDISH	געבוירענע פֿון דאָרטן	ייִדישער נאָמען
Vyzhnytsya (U)	Vizhnitsa (R)	Vijniţa (Rm)	Wischnitz (G)	north Bukovina	*31.75*	SSE	Kolomyya	/vizhnits/	יוסף בורג	וויזשניץ

אָט דער הײַנטיקער נאָמען ווערט דאָ געברענגט אינעם ערשטן שפּאַלט לינקס. אינעם צווייטן שפּאַלט געפֿינט זיך דער מלוכישער נאָמען נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, פֿון 1945 ביז 1991. אינעם דריטן שפּאַלט: דער מלוכישער נאָמען צווישן די וועלט־מלחמות, 1918־1939; אינעם פֿערטן – דער מלוכישער נאָמען ביז 1918.[7] מיט די גרענעצן וואָס האָבן זיך געביטן במשך פֿון די וועלט־מלחמות אָדער באַלד פֿאַר צי נאָך זיי רעכענען מיר זיך נישט.[8] טאָמער איז ליידיק אַ געוויסער שפּאַלט דאַרף מען אַ קוק טאָן אינעם שפּאַלט וואָס אויף לינקס (ד"ה, פֿון דער דערנאָכדעמדיקער היסטאָרישער תּקופֿה), ווײַל דער נאָמען וואָס ווערט דאָרטן אָנגעגעבן האָט אויך געגאָלטן אין דער פֿריערדיקער תּקופֿה.

אינעם פֿיפֿטן שפּאַלט גיבן מיר דעם ראַיאָן ווו ס׳געפֿינט זיך די שטאָט צי שטעטל. די נעמען און ציפֿערן פֿון די ראַיאָנען קען מען געפֿינען אין דער ערשטער טאַבעלע דאָ ווײַטער; די ציפֿערן באַציִען זיך צו דער שליסל־מאַפּע. כּדי מע זאָל זיך נאָך בעסער אָריענטירן אויף דער מאַפּע גיבן מיר אינעם זעקסטן, זיבעטן און אַכטן שפּאַלט אויך די נענטסטע גרויסע שטאָט און ווי ווײַט און אין וואָסער זײַט, וואָסער ריכטונג, זי געפֿינט זיך פֿון דער שייכדיקער שטאָט/שטעטל; אויך די גרויסע שטעט קען מען געפֿינען אויף דער שליסל־מאַפּע.[9] כּדי מע זאָל זיי גרינג געפֿינען גיבן מיר אָן די נעמען פֿון די ראַיאָנען אין אַלפֿאַבעטישן סדר. טייל ראַיאָן־נעמען וואָס פֿיגורירן דאָ זענען די היסטאָריש אָנגענומענע; אַנדערע, ווידער, זענען צוגעטראַכטע בלויז צו דער פֿאַרטיילונג אינעם איצטיקן האַנטביכל; מיר גיבן זיי מיטן ציל צו אידענטיפֿיצירן די אַמאָליקע גרענעצן. די ראַיאָנען אַליין טיילן מיר אײַן לויט די זיך בײַטנדיקע גרענעצן פֿון די לעצטע הונדערט יאָר (זען די טאַבעלע). דער לייענער וועט באַמערקן, אַז חוץ אין עטלעכע פֿאַלן[10] האָבן קיין צוויי ראַיאָנען נישט דורכגעמאַכט די זעלבע גרענעצן־בײַטענישן.

אינעם נײַנטן שפּאַלט געפֿינט זיך די טראַנסקריפּציע פֿונעם ייִדישן נאָמען. מיר טראַנסקריבירן אויפֿן סמך פֿונעם רעגיאָנאַלן[11] אַרויסרעד פֿונעם

---

6. דער הײַנטיקער מלוכישער נאָמען איז דער וואָס גילט זינט צעפֿאַל פֿונעם ראַטן-פֿאַרבאַנד, 1991. (די דאַטע איז לאָוו-דווקא אַ פּינקטלעכע; אָט זענען זיך צעגאַנגען די טשעכישע רעפּובליק מיט סלאָוואַקײַ ערשט אין 1993.)

7. „ביז 1918" איז נישט קיין פּינקטלעכע דאַטע, וואָרן אינעם איצטיקן ווערק גיבן מיר זיך אָפּ מיטן 20סטן י"ה. טייל גרענעצן פֿון ביז 1918 זענען געווען רעלאַטיוו נײַע — אַ שטייגער, רומעניע איז געוואָרן אַ מלוכה פֿאַר זיך ערשט אין 1862. אַנדערע גרענעצן זענען געווען לאַנגאָניקע — בעמען און מערן, אין דער הײַנטיקער טשעכישער רעפּובליק, זענען פֿון 1526 אָן געווען אונטער דער עסטרײַכישער ממשלה. אויך די אַנדערע דאַטעס זענען נישט קיין פּינקטלעכע: למשל, דער ראַיאָן וואָס מיר רופֿן דאָ „דרום-ליטע" האָט געהערט צו פּוילן בלויז אין די יאָרן 1922-1939; פֿונדעסטוועגן ניצן מיר די כּוללדיקע דאַטעס „1918-1939".

8. דײַטשלאַנד, אַ שטייגער, האָט באַלד פֿאַר דער צווייטער וועלט-מלחמה, אין 1938, אַנעקסירט עסטרײַך מיט טייל טשעכאָסלאָוואַקײַ; דער ווילנער ראַיאָן, וואָס מיר רופֿן דאָ אַד האָק „דרום-ליטע", איז באַלד נאָך דער ערשטער וועלט-מלחמה, 1919-1922, עטלעכע מאָל אַריבער פֿון ליטע צו פּוילן און צוריק, ביז פּוילן האָט נישט באַוויזן אײַנצושטעלן זײַן ממשלה.

חוץ דעם קענען מיר דאָ נישט ברענגען אַלע מלוכישע נעמען פֿון די לעצטע טויזנט יאָר. וועט מען אונדז אַוודאי מוחל זײַן, וואָס מיר דרוקן דאָ נישט, למשל, די פּוילישע נעמען פֿונעם אַמאָליקן גרויס-פּוילן-ליטע, וואָס זיי האָבן געגאָלטן ביזן 18טן י"ה.

געדענקט אויך, אַז אינעם ראַטן-פֿאַרבאַנד זענען די מלוכישע נעמען אין אוקראַיִנע און בעלאַרוס געווען רוסישע, בשעת אינעם הײַנטיקן אוקראַיִנע און בעלאַרוס זענען זיי אוקראַיִנישע און בעלאַרוסישע/רײַסישע. אין ליטע, לעטלאַנד און עסטלאַנד זענען די מלוכישע נעמען געווען ליטווישע, לעטישע און עסטישע נאָך אונטערן ר"פֿ, אַזוי ווי הײַנט, וואָרן מע האָט די אָרטיקע נעמען איבערגענומען אין רוסיש אויך. ביז 1918, אין דער רוסישער אימפּעריע, זענען אַלע מלוכישע נעמען געווען רוסישע. אין קאָנגרעס-פּוילן און גאַליציע, ווידער, ווו ס׳רובֿ אײַנוווינערס זענען געווען פּאָליאַקן, זענען די מלוכישע נעמען בדרך-כּלל געווען פּוילישע, אַפֿילו און רוסלאַנד אָדער עסטרײַך. בלויז אין ווייניק פֿאַלן גיבן מיר אָן דעם רוסישן צי דײַטשישן נאָמען.

9. נישט זעלטן טרעפֿט זיך, אַז אין איין געגנט געפֿינען זיך עטלעכע שטעטלעך מיט איין נאָמען. איז אויב אינעם מקור איז נישט קלאָר אָנגעוויזן וועלכס שטעטל מע מיינט, קען מען טייל מאָל כּלל נישט וויסן. אין אַזעלעכע פֿאַלן האַלטן מיר זיך אָפּ פֿון באַשטימען.

10. עטלעכע יוצאים-מן-הכּלל: די ראַיאָנען וואָס מיר רופֿן אַד האָק „דרום-באַסאַראַביע" און „צפֿון-באַסאַראַביע", וואָס כאָטש זיי האָבן זיך אַלע מאָל געפֿונען אין איין מלוכה, גרענעצן זיי זיך נישט; דאָס גלײַכן „מיזרח-שלעזיע" און „פּויזן-מערבֿ-פּרײַסן". וואָס שייך קאָנגרעס-פּוילן און „גראָדנע", זענען זיי ביז 1918 ביידע געווען אונטער רוסלאַנד, אָבער „גראָדנע" האָט געהערט צום תּחום-המושבֿ, קאָנגרעס-פּוילן נישט; דאָס זעלבע „צפֿון-ליטע" און „סוּוואַלק" — „צפֿון-ליטע" יאָ אינעם תּחום-המושבֿ, „סוּוואַלק" נישט.

11. „רעגיאָנאַל" הייסט דער אַרויסרעד וואָס איז אויפֿגעוויזן פֿונעם אָרט און אַרום.

שייכדיקן נאָמען, סײַדן ס׳זענען פֿאַראַן דיאַלעקטישע וואַריאַנטן, וואָס דאָס איז זעלטן. למשל, **קראָקע** טראַנסקריבירן מיר /kroke, kru:ke/, וואָרן אין ליטעראַרישן און צפֿון־ייִדיש זאָגט מען דאָך /kroke/, אין צענטראַל־ייִדיש (= פּויליש ייִדיש) /kru:ke/. די טראַנסקריפּציע איז אַ נאָרמאַטיווע; קיין אַנדערע אויפֿגעוויזענע נוסחאָות גיבן מיר נישט איבער [12].

די ייִדישע נעמען טראַנסקריבירן מיר לויט די כּללים פֿונעם ייִוואָ (זען צווייטע טאַבעלע דאָ ווײַטער). אַ צוגאָב: וואָקאַלישע לענג ווערט איבערגעגעבן מיט צוויי פּינטעלעך (:) – אַזוי ווי וואָקאַלישע לענג איז אינעם ליטעראַרישן ייִדיש נישטאָ איז לויטן ייִוואָ נישטאָ דערויף קיין סימן, אָבער אויף איבערצוגעבן דעם דיאַלעקטישן אַרויסרעד איז עס יאָ נייטיק. אומאַקצענטירטע וואָקאַלן וואָס ווערן אַרויסגעברענגט מיט שוואָ ווערן אומאויסגעהאַלטן געשריבן – אָדער „י״ אָדער „ע״ אויף ייִדיש, אָדער i אָדער e אין דער טראַנסקריפּציע, לויטן אָנגענומענעם שרײַב־אופֿן, אָבער צום אַרויסרעד האָט עס קיין שײַכות נישט. **דער אַקצענט ווערט איבערגעגעבן מיט ׳ ווען ער פֿאַלט נישט אויפֿן פֿאַרלעצטן טראַף.** (אַז מע ווייסט שוין ווו ס׳פֿאַלט דער אַקצענט קען מען דאָך אויך דרינגען וועלכע וואָקאַלן ס׳זענען פֿולע און וועלכע – שוואָ.)

אינעם צענטן שפּאַלט ווערן אויסגערעכנט באַקאַנטע געבוירענע פֿונעם אָרט – שרײַבערס, אַרטיסטן אד״גל, דערעיקרשט אויפֿן סמך פֿונעם **לעקסיקאָן פֿון דער נײַער ייִדישער ליטעראַטור** (זען ביבליאָגראַפֿיע). אויב מיר גיבן דעם שרײַבער בלויז אונטער זײַן געבוירן־לאַנד, הייסט דאָס, אַז אינעם **לעקסיקאָן** שטייט נישט קיין נאָמען פֿון אַ שטאָט, נאָר בלויז פֿונעם לאַנד.

אינעם עלעפֿטן שפּאַלט געפֿינט זיך דער ייִדישער נאָמען מיטן ייִדישן אויסלייג. כאָטש אין דעם שפּאַלט באַמיִען מיר זיך צוצוגיין מיט אַ נאָרמאַטיוון צוגאַנג גיבן מיר טייל מאָל אויך אַן אומנאָרמאַטיוון שרײַב־אופֿן, **אויב ער איז זייער פֿאַרשפּרייט בכּתבֿ** (אַנדערש פֿונעם טראַנסקריפּציע־שפּאַלט). נאָר די כּלערליי אַלטלעכע צי פֿאַרעלטערטע נוסחאָות ברענגען מיר נישט.[13] אויב אין אַ ייִדישן טעקסט באַגעגנט מען אַ נוסח וואָס ווערט דאָ נישט געגעבן איז כּדאַי עס איבערשרײַבן מיט לאַטײַנישע אותיות; ס׳קער אַליין זײַן איבערגעשריבן פֿון אַ מלוכישן נאָמען, מיט לאַטײַנישע אותיות. געדענקט: אויב ס׳איז, דאַכט זיך, דאָ אַ סתּירה דאַרף מען אַרויסרעדן דעם ייִדישן נאָמען לויט דער טראַנסקריפּציע, נישט לויטן אויסלייג.[14]

דער לייענער וועט זען, אַז אין די רשימות זענען נאָך געבליבן פּרעגצייכנס. לאָמיר האָפֿן, אַז ס׳וועט אַ מאָל נאָך אויסקומען צו פֿאַרענטפֿערן די אָ אָפֿענע שאלות.[15]

---

12. חוץ דעם דאָ איבערגעגעבענעם נאָרמאַטיוון אַרויסרעד זענען אַ מאָל אויפֿגעוויזן נאָך אַרויסרעדן, וואָס זיי זענען אין תּוך אַרײַן אַ מלוכישער נאָמען אַרויסגעברענגט אויף ייִדיש, בשעת דאָס וואָס מיר האַלטן פֿאַר נאָרמאַטיוו איז דורכגעגאַנגען די גאַנצע היסטאָרישע אַנטוויקלונג אויף ייִדיש. פֿאַר וואָס? וואָרן ערטערנעמען וואָס זענען ביז נישט לאַנג געווען אומבאַקאַנטע חוץ אינעם אייגענעם ראַיאָן ווערן סוף־כּל־סוף באַקאַנט לויטן מלוכישן נאָמען. למשל, ייִדיש /le'mb(e)rik/ אַקעגן דײַטשיש Lemberg, וואָס איז אויך אויפֿגעוויזן אין ייִדיש. טייל מאָל איז דער דורותדיקער ייִדישער נאָמען גלײַך דעם מלוכישן, ווי, אַ שטייגער, ייִדיש /yedvabne/ אַקעגן פּוילישן Jedwabne.

13. מערקט זיך, אַז Where Once We Walked, אַ שטייגער, איז אַ דעסקריפּטיוו ווערק, ברענגען זיי אַלע אויפֿגעוויזענע אויסלייג־נוסחאָות.

14. בײַ ערטערנעמען איז אַ סך מאָל שווערער צו באַשליסן ווי אַזוי אויסצולייגן איידער ווי אַזוי צו טראַנסקריבירן.

בדרך־כּלל גיט אַ וואָקאַלישער אות איבער מער ווי איין אַרויסרעד (**דער איבערדיאַלעקטישער פּרינציפּ**). אַ שטייגער, ווערט „ו״ אין **קומען** אַרויסגערעדט סײַ /u/ (צפֿון־ייִדיש), סײַ /i/ (דרום־ייִדיש); אין **טאָג** ווערט „אָ״ אַרויסגערעדט סײַ /o/ (צפֿון־ייִדיש), סײַ /u/. נאָר אין שײַכות מיט רעגיאָנאַליזמען, ד״ה ווערטער וואָס זענען אויפֿגעוויזן בלויז אין אַ געוויסן שטח), צעפֿאַלט זיך דער דאָזיקער פּרינציפּ. ווי מיר האָבן שוין דערמאָנט איז אַזאַ פֿאַל ווי **קראָקע** אַ זעלטנקייט. טאַקע דערפֿאַר קען מען קאָנסטאַטירן, אַז ס׳רובֿ ערטערנעמען זענען דווקא רעגיאָנאַליזמען.

הייסט עס, אַז פֿאַראַן אַ צאָל דאָ אויסגערעכנטע ערטערנעמען מיטן וואָקאַל /u:/, וואָס דאָס וואַקסט בלי־ספֿק אַרויס פֿון אַ פֿריִערדיקן /o/ וואָס איז מער נישטאָ (אַנדערש פֿון, אַ שטייגער, **קראָקע**), ווי, למשל, **קראָשניק/קרושניק** (פּויליש Kraśnik), דרום־מערבֿ פֿון לובלין. ווי אַזוי דאַרף מען אַזאַ נאָמען אויסלייגן אויף מאַמע־לשון?

איז אַזוי: דער שרײַב־אופֿן **קרושניק**, אַזוי ווי בײַ שלום־עליכמען (1925 XXVIII: 137 א״וו), איז אומהיסטאָריש; פֿון אים באַקומט זיך, ספּעציעל בײַם נאַיִוון רעדער פֿון דרום־ייִדיש, אַז דעם וואָקאַל דאַרף מען גאָר אַרויסרעדן /i/. דער שרײַב־אופֿן **קראָשניק**, ווידער, ווי בײַ באַשעוויסן, מאַקס ווײַנרײַכן, סדנען און פּרילוצקין, וואָלט געקענט פֿאַרפֿירן דעם עולם, ספּעציעל דעם נאַיִוון תּלמיד פֿון כּלל־ייִדיש, וואָרן פֿון אים באַקומט זיך, אַז דעם וואָקאַל דאַרף מען גאָר אַרויסרעדן /o/. אויך איבער דעם מוזן מיר אין היפּש פֿאַלן אָנגעבן מער ווי איין שרײַב־אופֿן מיטן תּנאַי, אַז דעם דעפֿיניטיוון דורותדיקן אַרויסרעד דאַרף מען זוכן אין דער טראַנסקריפּציע מיט לאַטײַנישע אותיות.

15. דאָרטן ווו סע שטייט „(איין שטאָט?)״ הייסט עס, אַז ס׳איז נישט קלאָר, צי די דאָרט געבוירענע שטאַמען פֿון איין שטאָט צי פֿון צוויי שטעט מיטן זעלבן נאָמען.

ראַיאָנען					
מאַפּע־ציפֿער	נאָמען	איצטיקע מלוכה	מלוכה 1945־1991	מלוכה 1918־1939	מלוכה ביז 1918
13	אונגערן	אונגערן			
19	אַלט־רומעניע	רומעניע			
2	בורגנלאַנד	אונגערן	עסטרײַך		
24	דרום־באַסאַראַביע	רוסלאַנד	רומעניע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
12	גראָדנע[16]	רוסלאַנד	פּוילן		
25	דרום־בוקעווינע	עסטרײַך	רומעניע		
26	דרום־ליטע	רוסלאַנד	פּוילן	ראַטן־פֿאַרבאַנד	ליטע
31	וואָלין[17]	רוסלאַנד	פּוילן	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
30	זימבערגן	אונגערן	רומעניע		
29	טראַנסניסטריע[18]	רוסלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד		מאָלדאָווע
5	טשעכישע רעפּובליק	עסטרײַך	טשעכאָסלאָוואַקײַ		טשעכישע רעפּובליק
14	לעטלאַנד	רוסלאַנד	לעטלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד	לעטלאַנד
7	מיזרח־אוקראַיִנע	רוסלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד		אוקראַיִנע
6	מיזרח־בעלאַרוס	רוסלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד		בעלאַרוס
8	מיזרח־גאַליציע	עסטרײַך	פּוילן	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
9	מיזרח־פּרײַסן[19]	דײַטשלאַנד		ראַטן־פֿאַרבאַנד	רוסלאַנד
10	מיזרח־שלעזיע	דײַטשלאַנד	פּוילן		

16. „גראָדנע" רופֿן מיר דעם חלק גראָדנער גובערניע, רוסישע אימפּעריע (אַרײַנגערעכנט ביאַליסטאָק), וואָס איז נישט געווען קיין טייל פֿון קאָנגרעס-פּוילן, אָבער איז יאָ אינעם הײַנטיקן פּוילן. (דער צווייטער חלק גראָדנער גובערניע געפֿינט זיך אינעם הײַנטיקן בעלאַרוס, אינעם ראַיאָן וואָס מיר רופֿן מיטן דאָ צוגעטראַכטן טערמין „מערבֿ-בעלאַרוס".)

17. „וואָלין" איז נישט וואָלינער גובערניע (רוסישע אימפּעריע), נאָר דער ראַיאָן אין צווישן-מלחמהדיקן פּוילן, וואָס דעקט זיך אַן ערך מיט דער פּוילישער וואָיעוואָדשאַפֿט וואָלין, וואָס געפֿינט זיך בײַ הײַנטיקן טאָג אין אוקראַיִנע.

18. די געשיכטע פֿון דעם ראַיאָן איז אַ שטאַרק קאָמפּליצירטע. צווישן די וועלט-מלחמות האָט דער ראַטן-פֿאַרבאַנד עטאַבלירט אין אוקראַיִנע אַ מאָלדאַווישע אויטאָנאָמע רעפּובליק אויף מיזרח פֿונעם טײַך נעסטער, קעגנצווווירקן דעם רומענישן באַסאַראַביע. נאָכן אַנעקסירן באַסאַראַביע אין 1940 האָט ער פֿונעם רובֿ באַסאַראַביע געמאַכט די מאָלדאַווישע סס״ר (אינעם רומעניש באַווינטן חלק וואָס מיר רופֿן „צענטראַל-באַסאַראַביע" — די אוקראַיִניש באַווינטע „צפֿון-" און „דרום-באַסאַראַביע" האָט מען צוגעשלאָסן צו דער אוקראַיִנישער סס״ר), אין איינעם מיט אַ פּאַס אויף מיזרח פֿונעם נעסטער. אָט דעם פּאַס רופֿן מיר דאָ „טראַנסניסטריע". אלא וואָס, דער הײַנטיקער פּאַס טראַנסניסטריע איז נישט דער זעלבער וואָס די מאָלדאַווישע אויטאָנאָמע רעפּובליק בשעתו, ווי אויך נישט דער זעלבער וואָס דער ראַיאָן אין דער צווייטער וועלט-מלחמה אונטער רומעניע, ווּהין מע האָט דעפּאָרטירט און אומגעברענגט טויזנטער ייִדן. נאָך מער אינפֿאָרמאַציע זע מאַגאָטשי 1993/ 2002. חוץ דעם אָנערקענען נישט סירובֿ אײַנוווינערס פֿונעם הײַנטיקן פּאַס טראַנסניסטריע זײַן אײַנגלידערונג אין דער הײַנטיקער מאָלדאַווישער רעפּובליק און וואָלט בעסער געוואָלט צושטיין צו אוקראַיִנע צי רוסלאַנד.

19. זינט 1945 געפֿינט זיך דער גרעסטער חלק מיזרח-פּרײַסן אין פּוילן, אָבער פֿון דאָרטן זענען, דאַכט זיך, נישטאָ קיין ייִדישע ערטערנעמען. גיבן מיר אָן בלויז דעם רוסישן חלק.

15	**מעמל**	דײַטשלאַנד	ליטע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	ליטע
32	**מערבֿ־בעלאַרוס**	רוסלאַנד	פּוילן	ראַטן־פֿאַרבאַנד	בעלאַרוס
33	**מערבֿ־גאַליציע**	עסטרײַך	פּוילן		
27	**סוּוואַלק**[20]	רוסלאַנד	ליטע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	ליטע
23	**סלאָוואַקײַ**	אונגערן	טשעכאָסלאָוואַקײַ		סלאָוואַקײַ
11	**עסטלאַנד**	רוסלאַנד	עסטלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד	עסטלאַנד
1	**עסטרײַך ממש**	עסטרײַך			
20	**פּאָמערן־שלעזיע**	דײַטשלאַנד		פּוילן	
21	**פּויזן־מערבֿ־פּרײַסן**	דײַטשלאַנד	פּוילן		
3	**צענטראַל־באַסאַראַביע**	רוסלאַנד	רומעניע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	מאָלדאָווע
16	**צפֿון־באַסאַראַביע**	רוסלאַנד	רומעניע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
17	**צפֿון־בוקעווינע**	עסטרײַך	רומעניע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
18	**צפֿון־ליטע**	רוסלאַנד	ליטע	ראַטן־פֿאַרבאַנד	ליטע
4	**קאָנגרעס־פּוילן**	רוסלאַנד	פּוילן		
28	**קאַרפּאַטן־לאַנד**	אונגערן	טשעכאָסלאָוואַקײַ	ראַטן־פֿאַרבאַנד	אוקראַיִנע
4a	**קרים**	רוסלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד[21]		אוקראַיִנע
22	**רוסלאַנד ממש**	רוסלאַנד	ראַטן־פֿאַרבאַנד		רוסלאַנד

טראַנסקריפּציע

ערטערנעמען אויף רוסיש, אוקראַיִניש און ווײַסרוסיש גיבן מיר אָן בלויז טראַנסקריבירטערהייט. ערטערנעמען אויף ייִדיש גיבן מיר סײַ אינעם אָריגינאַל, סײַ טראַנסקריבירט; ערטערנעמען אויף פּויליש, טשעכיש, סלאָוואַקיש, אונגעריש, רומעניש, דײַטשיש, ליטוויש, לעטיש און עסטיש גיבן מיר בלויז אינעם אָריגינאַל.

די טראַנסקריפּציע פֿון ייִדישע נעמען איז אין גאַנצן מיט גרויסהאַנטיקע אותיות סײַדן ווען צוויי אותיות גיבן איבער איין קלאַנג; אין אַזאַ פֿאַל איז דער ערשטער אות אַ גרויסהאַנטיקער, דער צווייטער – אַ קלײנהאַנטיקער.

נאָך אַ טאַבעלע מיט דער טראַנסקריביר־סיסטעם פֿון ייִדיש אויף ענגליש און פֿון קיריליש (רוסיש אד"גל) אויף ענגליש, זעט דעם ענגלישן אַרײַנפֿיר.

20. „סוּוואַלק" איז דער חלק סוּוואַלקער גובערניע (רוסישע אימפּעריע) וואָס איז געווען אַ טייל פֿון קאָנגרעס-פּוילן, אָבער איז הײַנט אין ליטע. (דער צווייטער חלק סוּוואַלקער גובערניע, אַזוי ווי די רעשט קאָנגרעס-פּוילן, איז הײַנט אין פּוילן.)

21. אַנעקסירט אין 1956 צו דער אוקראַיִנישער סס"ר.

ביבליאָגראַפֿיע

אַלג"ענצ = **אַלגעמיינע ענציקלאָפּעדיע.**

1934־1957.

בורשטיין, אַבֿיעזר

1976. **חסידים דערציילן.** תּל־אָבֿיבֿ.

וויינגער, מרדכי.

1926. וועגן ייִדישע דיאַלעקטן". [מינסקער] **צייַטשריפֿט** 1 181־195.

ווייַנרייַך, מאַקס

1973. **געשיכטע פֿון דער ייִדישער שפּראַך: באַגריפֿן, פֿאַקטן, מעטאָדן.** 4 בב'. ניו־יאָרק.

ווינטער, שמואל

1929. „אַ ביסל פּויליש־ייִדישע געאָגראַפֿיע". **פֿילאָלאָגישע שריפֿטן** III 585־588.

זאַרעצקי, אײַזיק

1929. **ייִדישע גראַמאַטיק** [...]. ווילנע.

זילבערצווייַג, זלמן

1931־1969. **לעקסיקאָן פֿון ייִדישן טעאַטער.** ניו־יאָרק־וואַרשע־מעקסיקע.

חיות, שאָול

1934. „נעמען פֿון גאַליציִשע ערטער אין ייִדישע מקורים און אין פֿאָלקס־לשון". **ייִוואָ־בלעטער** VII 229־242.

טאַגליכט, ישׂראל־חיים

1926. „די געאָגראַפֿישע נעמען פֿון טשעכאָסלאָוואַקייַ און פֿון שכנותדיקן בורגנלאַנד". **פֿילאָלאָגישע שריפֿטן** I 337־346.

טשערניכאָוו, יוסף

1932. **אין רעוואָלוציאָנאַל: זכרונות פֿון אַ פּאַרטייִדיקער.** ווילנע.

יונין, וואָלף

1972־1973. „שפּראַכווינקל". **פֿאָרווערטס.**

ייִדישע שפּראַך

1977. „זוכצעטלען צום זשורנאַל **ייִדישע שפּראַך** 1941־1974".

כהן, בערל

1986. **לעקסיקאָן פֿון ייִדיש־שרייַבערס.** ניו־יאָרק.

לאַזערסאָן, מ.

1942. „אַ ביסל באַלטיש־ייִדישע געאָגראַפֿיע". **ייִדישע שפּראַך** II 84־87.

לעקסיקאָן = **לעקסיקאָן פֿון דער נייַער ייִדישער ליטעראַטור.**

1956־1981. 8 בב'. ניו־יאָרק.

לערנער, פֿאַליק

1958. **אַ בעסאַראַבער שטעטל.** בוענאָס־אײַרעס.

לערער, משה

1928. „פֿון פּויליש־ייִדישן ווערטער־אוצר". **פֿילאָלאָגישע שריפֿטן** II 369־380.

מאַרק, יודל

1958. „מע שרייַבט אונדז". **ייִדישע שפּראַך** XVIII 92.

פּרילוצקי, נח

1912. **זאַמלביכער פֿאַר ייִדישן פֿאָלקלאָר, פֿילאָלאָגיע און קולטורגעשיכטע.** וואַרשע.

1917. **דער ייִדישער קונסונאַנטיזם.** וואַרשע.

1938. „נעמען פֿון לענדער, שטעט, גאַסן". **ייִדיש פֿאַר אַלע** 1 47־54.

פּרץ, יצחק־לייבוש

1891־1892. **דיא יודישע ביבליאָטעק**. רעדאַקטאָר: י.־ל. פּרץ.

רעסלער, בנימין

1929. **נאָכן געראַטעניש**. ווילנע.

שלום־עליכם

1925. **אַלע ווערק פֿון שלום־עליכם**. 28 בב׳. ניו־יאָרק.

שעכטער, מרדכי

1986. **לייַטיש מאַמע־לשון: אָבסערוואַציעס און רעקאָמענדאַציעס**. ניו־יאָרק.

שרייַבמאַן, יחיאל

1971. „פֿינף דערציילונגען״. **סאָוועטיש היימלאַנד**, נ׳ 1.

Bibliography

Beranek, Franz J.

1951. "Jiddische Ortsnamen." **Zeitschrift für Phonetik** V:88-100.

Birnbaum, Salomo(n) / Solomon

1918. **Praktische Grammatik der jiddischen Sprache**. Vienna-Leipzig (2nd ed., Hamburg, 1966).

1979. **Yiddish: A Survey and A Grammar**. Toronto.

Cohen, Chester G.

1980. **Shtetl Finder Gazetteer**. Los Angeles.

Guggenheim-Grünberg, Florence.

1965. "Place Names in Swiss Yiddish." **Field of Yiddish** II:147-157.

Herzog, Marvin I.

1965. **The Yiddish Language in Northern Poland**. Bloomington, Indiana / The Hague.

Herzog, Marvin I., et al.

1992-. **The Language and Culture Atlas of Ashkenazic Jewry**. 3 volumes of a projected 8. Tübingen.

Kossover, Mordecai

1966. **Arabic Elements in Palestinian Yiddish**. Jerusalem.

Lelkes, György

1998. **Magyar helységnév-azonosító szótár**. Budapest.

Magocsi, Paul R.

1993. **Historical Atlas of East Central Europe**. Seattle. Revised edition, 2002: **Historical Atlas of Central Europe**.

Majtán, Milan

1998. **Názvy obcí Slovenskej republiky**. Bratislava.

Mokotoff, Gary, et al.

1991. **Where Once We Walked**. Bergenfield, N.J. Revised edition, 2002.

Stankiewicz, Edward

1965. "Yiddish Place Names in Poland." **Field of Yiddish** II:158-181

U.S. Board on Geographic Names

1955-70. **Official Standard Names** (for Czechoslovakia, Hungary, Poland, Romania, U.S.S.R.). Washington.

Weinreich, Uriel, ed.

1965. **The Field of Yiddish**. Second collection. The Hague.

Websites

Directory of Cities and Towns in World: http://www.fallingrain.com/world/index.html

Google Maps World Gazetteer: http://www.maplandia.com/

III. katonai felmeres: http://lazarus.elte.hu/hun/digkonyv/topo/3felmeres.htm

Index Mundi — Europe: http://www.indexmundi.com/europe.html

Map of Poland — 19,500 locations: http://www.pilot.pl/

Map of Ukraine, Europe: http://www.collinsmaps.com/maps/Ukraine/207143C.aspx

Place Names — Eastern Slovakia: http://www.iabsi.com/gen/public/kingdom_of_hungary.htm#oldnames

RadixHub :: Gazetteers :: The 1913 gazetteer of Hungary: http://www.radixhub.com/radixhub/gazetteers/1913

The early 1900s gazetteer of Austria-Hungary: http://www.austriahungary.info/en/gazetteer1900

Weather in Ukraine: http://weather.in.ua/en/

www.kartenmeister.com

This work is dedicated to the memory of Dr. Mordkhe Schaechter
and to the generations of Yiddish speakers who created these place names

A gazetteer of Yiddish place names has been a desideratum for many, many years. In *YIVO-bleter* VII (1934:229), the editor notes that Saul Chajes's list of Yiddish place names (Chajes 1934) will be "an important contribution to the Yiddish geographical index that is being prepared by the philological section of YIVO," which to the best of our knowledge never appeared. Now, we are pleased to introduce *Yiddishland: Countries, Cities, Towns, Rivers,* the newest publication of the YIVO Online Reference Library. This is the first attempt to collect and publish all Yiddish place names of Central and Eastern Europe in one book. For this reason, we intend it to be an advance on earlier publications, such as *Where Once We Walked*.[22] Unlike earlier works, we have also provided official names by time period, in order to facilitate historical research. The bulk of the material is drawn from the card files of the late Dr. Mordkhe Schaechter, to whom this work is dedicated and to whom it should properly be attributed.[23]

Our definition of *Yiddishland* includes present-day Austria, Belarus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Moldova, Poland, Romania, Slovakia, and Ukraine, as well as the European regions of Russia. This includes what M. Herzog (1965:7) designates "Yiddish Language Area," as well as neighboring countries with at least a few Yiddish place names of long standing.[24]

As explained below in the instructions for the user, this work is prescriptive as far as is practicable. The Yiddish names reflect the pronunciation of the natives of the respective location rather than the spellings that are most widespread in published sources. To orient the reader to the normative approach of this work, we reprint in English translation part of a chapter of Schaechter's *Laytish mame-loshn* (Authentic Yiddish) entitled "Yidishe geografishe nemen" (Yiddish Geographical Names; Schaechter 1986:17-18):

> The capital of Poland will always be known in Yiddish not as "Warszawa" or as "Warschau," but as *Varshe*. And the "Jerusalem of Lithuania" can be part of Russia, Lithuania or Poland, but we will never call it by its Lithuanian name, "Vilnius," or by its Russian or Polish names, but only by its Yiddish name, *Vilne*. Likewise *Kroke, Ger, Brisk, Brod*, etc., are, as far as we can tell, the undisputed Yiddish names of the respective cities.
>
> Unfortunately, some cities and towns, especially smaller or lesser-known ones, have suffered a worse fate. All too often, people either don't know or pretend not to know that these places have their own Yiddish names, and refer to them by their official names. Works from *landsmanshaftn* are frequently guilty in this respect: memorial books, immigrant memoirs and the like. When the author of an article or book of this sort refers to his town by its official German, Russian, Polish, Lithuanian, Latvian, Czech, Hungarian, or Romanian name, he does it out of the naive belief that since the official name was used by the mayor or police chief or other people in authority, this must be the "real" name of the place. So what if Jews have a different name for it?! Moreover, an ordinary Jew who wants to sound "intellectual" and modern will be careful not to write the Yiddish names *Rayshe, Shots* and will instead write "Zheshuv" [=Rzeszów, Poland], "Sutshava" [=Suceava, Romania].

22. This is an excellent source and we have not intended to supersede it; however, it does not provide an exhaustive list of Yiddish names.

23. Schaechter's data were collected both from printed sources, which are listed in the bibliography, and from oral interviews. We have supplemented his Yiddish-language data with recent printed sources that he did not cull and his official-language data with printed and Internet sources.

24. Schaechter's files include data on place names in countries of Jewish emigration: United States, Argentina, Israel, etc., as well as Russia. We have included only the most important names from Russia and omitted those from the countries of emigration.

> We have more serious arguments with the Yiddish press. Of course, you can't expect a native of Kaunas or Kharkiv to have necessarily heard the Yiddish name *Sunik*, whereas he may be familiar with Polish *Sanok*. But is ignorance an excuse? After all, you can ask around. While it is true that there is no standardized list of Yiddish place names, there are people to ask and published lists to consult. People don't seem to understand that not taking the trouble to find out a Yiddish place name, and using the official name instead, is a sign of negligence, an insult to our own language. (The present writer is now in the process of preparing a Yiddish geographical dictionary, which will make it easier to find place names.[25] [26])
>
> It's strange: one rarely finds such disdain for one's own language in general and for one's own place names in particular. The city known [in German] as Danzig might have had a German majority or belonged to Germany, but the Polish name was always *Gdańsk*. But that's not all. Even places that were never part of a particular country still have their own names in the respective language. Vienna and Munich will always be known in Polish as *Wiedeń* and *Monachium*. The same is true of English: foreign cities that have English names are always called by their English names, not with their official names:[27] *Cologne, Munich, Vienna, Naples* (not *Köln, München, Wien, Napoli*). Why is that? Don't they [=English speakers] know the "correct" names? Didn't the English occupying forces in postwar Austria know that the provinces in their occupied zone were "in reality" called *Steiermark* and *Kärnten*, not, as in "plain English," *Styria* and *Carinthia*? Of course they did; but their own language, with its pluses and minuses, with all its whims and idiosyncrasies, was their language and so they used the correct names in their language.
>
> What is the Yiddish name of a place? *The name used in normal speech by the Yiddish speakers native to the place.* As Yudel Mark put it: "The question of spelling is not directly relevant to the [...] matter of Yiddish geographical names. In this instance, the spelling should reflect the way Yiddish speakers *actually* called the cities and countries where they lived. *The more deeply rooted spoken tradition takes precedence over the written tradition*" (1958:92).
>
> This is what the present writer calls *the domain of place*. The official language cannot be decisive; nor can the vague notion that simple or learned Jews in far-away places may have. The name of *Isterik* [=Ustrzyki Dolne, Poland] should not depend on journalists in Warsaw (much less New York) or linguists in Vilna. The coachman or storekeeper from Isterik is the highest authority in this case.

As to the question of how and why Yiddish place names came into being, Stankiewicz states (1965:181): "... If the Yiddish place names are in the end result so different from their Slavic equivalents, it is because, strictly

---

25. [Which ultimately led to the present publication. -- ed.]

26. Of the numerous lists published to date: Shloyme (Salomon A.) Birnbaum (1918:180-181), Florence Guggenheim-Grünberg (1965), S. Winter (1929), Saul Chajes (1934), J. Taglicht (1926), and M. Laserson (1942). Additional sources: *Yidishe shprakh* XXXVI (1977): 20. There is also a sizable literature about the principles of Yiddish place names: Franz J. Beranek (1951), Max Weinreich (1973 [II]:207-252), Edward Stankiewicz (1965), et al. (see Birnbaum 1979:340-342). There is also toponymic treasure in the dialectological studies of Mordkhe Veynger, Uriel Weinreich, and in particular Noah Pryłucki. The most comprehensive alphabetical list is Birnbaum's (1979:135-141) [unfortunately, it is filled with typos -- ed.]; the Yiddish geographical dictionary that I am preparing will, however, be twenty times larger [Birnbaum's list contains approximately 300 names; at the present stage, this gazetteer contains about 3,000 names out of a total card file of Schaechter's of about 6,000. -- ed.].

27. [In the last few years, we have noted a tendency in English to spell foreign cities according to the official language (e.g., "Krakow" in English instead of the traditional "Cracow") and even to pronounce them thus (the Italian city that was the site of the 2006 Winter Olympics is called "Turin" in English, but the television coverage, in English, referred to it in Italian: "Torino"! -- ed.]

speaking, they were not borrowed but adopted, reinterpreted and fused with the other components of Yiddish, with which they shared the same historical development. The history of the Yiddish place names ... is the clearest illustration of this process of uninterrupted linguistic adaptation and fusion which determined the structure of modern Yiddish." The Yiddish language has its own rules of historical development, in its phonological, morphological, and grammatical systems, which the corpus of names in this work illustrates in great detail. To put it very simply: place names, in particular when derived from the Slavic languages, were reinterpreted to fit Yiddish speaking habits. Perhaps the best example is *Zhetl* (in western Belarus), which appears to be a compromise between Polish (Zdzięcioł) and Belarusian (Dyatlava). As Sholem-Aleykhem (1925 XXVIII:139) puts it: "[The towns] are called, if you want to know precisely, not Krushnik and Yunev, but 'Kraśnik' and 'Janów.' We Jews, however, drawl them: 'Kruushnik' and 'Yuunev.' Why? Because! It's prettier that way, you see, it's more *Jewish*... A gentile, when he has to say 'Janów,' it's a big deal -- Ya-nov -- as if from a barrel! Our version is both smoother and shorter: Yunev - and that's all!"

Instructions for use are as follows:

The body of the work is organized in table format, with place names listed by country, according to current borders, and alphabetized within each country by current official name.[28] For example:

CURRENT OFFICIAL NAME	1945-1991	1918-1939	PRE-1918	*REGION*	*km FROM*	*DIR. FROM*	*NEAREST MAJOR CITY*	TRANSCRIPTION OF YIDDISH	געבווירענע פֿון דאָרטן	ייִדישער נאָמען
Vyzhnytsya (U)	Vizhnitsa (R)	Vijnița (Rm)	Wischnitz (G)	*north Bukovina*	*31.75*	*SSE*	*Kolomyya*	/vizhnits/	יוסף בורג	וויזשניץ

The current official name is listed in the first column on the left. The second column lists the official name from the end of World War II, in 1945, through 1991. The third column lists the official name in the interwar period, 1918-1939; the fourth column lists the official name before 1918.[29] Territorial changes during, just before and just after the world wars are disregarded.[30] If a column is left blank, the listing in the column to the left (from the succeeding historical period) is relevant for the blank column as well.

The fifth column lists the region where the city or town is found. The names and numbers of the regions can be found in the first table below; the numbers refer to the key map. For further localization, the nearest major city, its distance and direction on the map from the given city/town is also noted, in columns 6-8; these major cities are also found on the key map.[31] For ease of identification, the regions are listed in alphabetical order. Not all of

---

28. The current official name is the one that has been valid since the dissolution of the Soviet Union and the Warsaw Pact ca. 1991. ("Ca. 1991" is noted here because, e.g., the split of Czechoslovakia into the Czech Republic and Slovakia occurred in 1993.)

29. "Pre-1918" is not defined precisely, as the scope of this work is the twentieth century. Some pre-1918 borders were relatively recent -- for example, Romania gained formal independence only in 1862. Others had been in effect for hundreds of years -- Bohemia and Moravia, now in the Czech Republic, were controlled by Austria (the Hapsburg Empire) from 1526 on. The other column headings are approximate as well. For example, the region designated "Southern Lithuania" was part of Poland from 1922 to 1939, but is subsumed under the heading "1918-1939."

30. An example of territorial changes just before the world wars is the annexation of Austria and part of Czechoslovakia by Germany in 1938; an example just after the world wars is the border between Poland and Lithuania in the period 1919-1922, when Vilna and the Vilna region changed hands several times before Poland consolidated its control.

Moreover, including every official name for the past thousand years was beyond the scope of this work. For this reason, we hope to be forgiven for not including, e.g., the Polish equivalents for the vast areas of modern-day Ukraine, Belarus and Lithuania that were part of Poland-Lithuania until the eighteenth century.

Note that official names in Ukraine and Belarus under the USSR (Ukrainian SSR and Belorussian SSR) are Russian; those of independent Ukraine and Belarus are in Ukrainian and Belarusian, respectively. Official names of Lithuania, Latvia and Estonia under both the USSR (Lithuanian, Latvian and Estonian SSR) and after independence are in Lithuanian, Latvian and Estonian respectively because the USSR adopted the native names into Russian. In the pre-1918 era, all the official names were in Russian, even in the Baltic states. Names in Russian, Ukrainian and Belarusian are given in transcription; see the second table below.

In Congress Poland and Galicia, both predominantly ethnic Polish, most official place names were Polish, even under Russian and German control respectively; only in the handful of instances where the official names were Russian or German have they been noted.

31. Note that there are frequently several towns with the same name in the same general area. Consequently, if the relevant source has failed to specify, it may be impossible to determine which town is the one intended. In such cases, we have left the question open.

the names of the regions are historical, some are ad hoc for this handbook only; their purpose is to help identify *historical* borders. The regions themselves are delineated based on border changes over the past century. In comparing them, the user will note that with few exceptions, no two regions have undergone the exact same border changes.[32]

The ninth column gives a transcription of the Yiddish name. This transcription is based on the regional[33] pronunciation of the name unless there is a tradition of dialect variation, which is relatively rare. One example: Kraków, English "Cracow," Yiddish /kroke, kru:ke/ = Standard and Northern (="Lithuanian") Yiddish /kroke/, Central (="Polish") Yiddish /kru:ke/. This transcription is prescriptive; we have made no attempt to gather all possible pronunciations.[34]

Yiddish names are transcribed as per the YIVO standard (see table below). Stressed vowels are transcribed as in the table; unstressed vowels are transcribed in accordance with accepted orthographical practice. One addition: vowel length is indicated by a colon (:); since vowel length does not occur in Standard Yiddish, it has no such symbol in the YIVO standard, but it is necessary in transcription of dialects. Unstressed vowels that are pronounced more or less as schwa are transcribed inconsistently -- either /e/ or /i/, based on the recommended Yiddish spelling; this does not affect the schwa pronunciation. **Stress is indicated by ' when it does not fall on the penultimate, i.e., the syllable before the last**. (This indication of stress, explicit or implicit, will, of course, also indicate when /e/ or /i/ represent a full vowel and when a schwa.)

The tenth column lists well-known natives of the town: writers, actors, etc., based largely on the *Leksikon fun der nayer yidisher literatur* (see bibliography). Where a writer's birthplace is given as a country rather than a city or town, it is because the *Leksikon* does not specify beyond the country.

The eleventh and last column gives the Yiddish name in its original spelling. While in this column we have attempted to be prescriptive, we have also noted some *widespread* non-normative spellings (unlike in the transcribed Yiddish column). However, we have made no attempt to include the many premodern non-normative spellings that are attested.[35] If the user has encountered a spelling in a Yiddish text that cannot be found in this work, s/he should try transliterating it back into Roman characters; it may itself be a transliteration of an official name. Note: when there is apparent disparity, pronunciation is based on the transcription, not the spelling.[36]

---

32. The only exceptions are as follows: the regions designated ad hoc "North Bessarabia" and "South Bessarabia," which have always been part of the same country over the last 100+ years, but which are not geographically contiguous; likewise "East Silesia" and "Poznan–West Prussia." Similar are Congress Poland and "Grodno," which were both part of the Russian Empire before 1918, but were distinguished because Grodno province was part of the Pale of Settlement, whereas Congress Poland was not; and likewise "Northern Lithuania" and "Suwalki" -- the former was part of the Pale of Settlement, the latter not, being part of Congress Poland.

33. "Regional" is shorthand for the pronunciation of the place name attested both in the place itself and generally over the entire region, small or large, where it is located.

34. Attested pronunciations other than the normative one(s) listed here will tend to be Yiddish-accented pronunciations of one of the official names, whereas what we designate to be the normative Yiddish name will have undergone typical Yiddish phonological development. This is because when place names that had been practically unknown outside their local area do become more widely known, it is frequently by their official names. One example: Yiddish /le'mb(e)rik/ vs. German "Lemberg," which is attested in Yiddish as well. Occasionally, the categories will overlap, as in, e.g., Yiddish /yedvabne/, Polish "Jedwabne."

35. Note that *Where Once We Walked*, for example, is strictly descriptive and attempts to record every attested spelling variant.

36. In place names, spelling (as opposed to transcription) of Yiddish stressed vowels is tricky.

In most of the Yiddish vocabulary, each vowel letter represents more than one pronunciation (*der iberdialektisher printsip* 'the supradialectal principle'). For example, *vov* in the word קומען *kumen* 'to come' indicates both Northern (="Lithuanian")

The reader will note that we have reluctantly left question marks in the entries — in spelling, indication of stress, geographical location. We hope eventually to answer these questions.

REGIONS					
MAP KEY NO.	**NAME**	CURRENT COUNTRY	COUNTRY 1945-1991	COUNTRY 1918-1939	COUNTRY PRE-1918
1	**Austria proper**	Austria			
2	**Burgenland**	Austria			Hungary
3	**Central Bessarabia**	Moldova	USSR	Romania	Russia
4	**Congress Poland**	Poland			Russia
5	**Crimea**	Ukraine	USSR[37]		Russia
6	**Czech Republic**	Czech Republic	Czechoslovakia		Austria
7	**Eastern Belarus**	Belarus	USSR		Russia
8	**Eastern Ukraine**	Ukraine	USSR		Russia
9	**East Galicia**	Ukraine	USSR	Poland	Austria
10	**East Prussia**[38]	Russia	USSR	Germany	
11	**East Silesia**	Poland			Germany
12	**Estonia**	Estonia	USSR	Estonia	Russia
13	**Grodno**[39]	Poland			Russia

Yiddish /kumen/ and Southern (="Polish-Ukrainian") Yiddish /kimen/; *komets alef* in טאָג *tog* 'day' indicates both NY /tog/ and SY /tug/. However, in regionalisms (words that occur only within a limited geographical area), this system may break down. As noted above in the text, a dual tradition like /kroke, kru:ke/, where the spelling קראָקע is adequate to represent both possibilities, is unusual in place names. Therefore, most place names can be said to be regionalisms, rather than pan-Yiddish lexical items.

Thus, there are a number of SY place names in this work that have the vowel /u(:)/, which undoubtedly developed from a former /o/ that is no longer extant (unlike in the case, e.g., of /kroke, kru:ke/), e.g. Kraśnik (Congress Poland, southwest of Lublin), Yiddish /kru:shnik/. How should this name and the like be spelled in Yiddish?

The spelling /kru:shnik/, with *vov* קרושניק, as Sholem-Aleykhem did (1925 XXVIII:137 ff.), is ahistorical; moreover, to the naive speaker of SY, it implies the pronunciation /i/. Spelling it with *komets alef* קראָשניק, as Isaac Bashevis Singer, Pryłucki, Dov Sadan, and M. Weinreich did, however, is misleading; it implies the existence of a pronunciation with /o/, especially to the naive student of standard Yiddish. For this reason as well, it has at times been necessary to list more than one spelling for a number of towns with the proviso that the transcription is definitive.

37. Attached to Ukrainian S.S.R. in 1956.

38. The greater portion of East Prussia has been part of Poland since 1945, but no Yiddish names are attested from there; hence, only the Russian portion is noted.

39. "Grodno" designates the portion of Grodno province in the Russian Empire, including Bialystok, that was not part of Congress Poland, but has been in Poland since World War I. (The rest of Grodno province is in the region designated ad

<table>
<tr><td>14</td><td>Hertsa</td><td>Ukraine</td><td>USSR</td><td>Romania</td><td>Old Romania</td></tr>
<tr><td>15</td><td>Hungarian Galicia</td><td colspan="3">Poland</td><td>Hungary</td></tr>
<tr><td>16</td><td>Hungary</td><td colspan="4">Hungary</td></tr>
<tr><td>17</td><td>Latvia</td><td>Latvia</td><td>USSR</td><td>Latvia</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>18</td><td>Memel</td><td>Lithuania</td><td>USSR</td><td>Lithuania</td><td>Germany</td></tr>
<tr><td>19</td><td>North Bessarabia</td><td>Ukraine</td><td>USSR</td><td>Romania</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>20</td><td>North Bukovina</td><td>Ukraine</td><td>USSR</td><td>Romania</td><td>Austria</td></tr>
<tr><td>21</td><td>Northern Lithuania</td><td>Lithuania</td><td>USSR</td><td>Lithuania</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>22</td><td>Old Romania</td><td colspan="4">Romania</td></tr>
<tr><td>23</td><td>Pomerania-Silesia</td><td colspan="2">Poland</td><td colspan="2">Germany</td></tr>
<tr><td>24</td><td>Poznan-West Prussia</td><td colspan="3">Poland</td><td>Germany</td></tr>
<tr><td>25</td><td>Russia proper</td><td>Russia</td><td colspan="2">USSR</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>26</td><td>Slovakia</td><td>Slovakia</td><td colspan="2">Czechoslovakia</td><td>Hungary</td></tr>
<tr><td>27</td><td>South Bessarabia</td><td>Ukraine</td><td>USSR</td><td>Romania</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>28</td><td>South Bukovina</td><td colspan="3">Romania</td><td>Austria</td></tr>
<tr><td>29</td><td>Southern Lithuania</td><td>Lithuania</td><td>USSR</td><td>Poland</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>30</td><td>Suwalki[40]</td><td>Lithuania</td><td>USSR</td><td>Lithuania</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>31</td><td>Transcarpathia</td><td>Ukraine</td><td>USSR</td><td>Czechoslovakia</td><td>Hungary</td></tr>
<tr><td>32</td><td>Transnistria[41]</td><td>Moldova</td><td colspan="2">USSR</td><td>Russia</td></tr>
<tr><td>33</td><td>Transylvania</td><td colspan="3">Romania</td><td>Hungary</td></tr>
</table>

hoc "Western Belarus," now in Belarus.)

40. "Suwalki" denotes the portion of Suwalki province of the Russian Empire that was part of Congress Poland, but has been part of Lithuania since. (The rest of Suwalki province, like the rest of Congress Poland, is in Poland.)

41. This region has a particularly complicated history. In the interwar period, 1918-39, a Moldavian Autonomous S.S.R. on the territory east of the Dniester River was established within the Ukrainian SSR as a counterweight to the Romanian region of Bessarabia; after the USSR annexed Bessarabia in 1940, the Moldavian SSR was established on most of the territory of Bessarabia (the ethnic Romanian portion, which we have designated "Central Bessarabia," to distinguish it from the northern and southern strips of Bessarabia of predominantly Ukrainian population that were attached to the Ukrainian SSR), with an additional band of territory east of the Dniester. We have called this "Transnistria." However, the present-day Transnistrian portion of the Moldavian SSR–independent Moldova is not identical to the interwar Moldavian ASSR. Nor is it identical to the region controlled by Romania during World War II, also known as Transnistria and bounded by the Dniester on the southwest and the Southern Bug on the northeast, to which thousands of Jews were deported to their deaths by Romania. See Magocsi 1993/2002 for more detailed information. Moreover, a majority of present-day Transnistrians do not recognize their incorporation into Moldova and would prefer annexation by Ukraine or Russia.

34	**Volhynia**[42]	Ukraine	USSR	Poland	Russia
35	**Western Belarus**	Belarus	USSR	Poland	Russia
36	**West Galicia**	Poland			Austria

Transcription

Names written in the Cyrillic alphabet (Russian, Ukrainian, Belarussian) are given in transcription only. Yiddish names are given in the original and in transcription. Names written in the Roman alphabet (Polish, Czech, Slovak, Hungarian, Romanian, German, Lithuanian, Latvian, Estonian) are given in the original only.

The transcription of Yiddish is given in all upper-case except in the case of digraphs (two letters representing one sound). In such cases, the second letter of the digraph is in lower-case.

For transcription equivalents, see the table below:

TRANSCRIPTION EQUIVALENTS OF CYRILLIC ALPHABET		TRANSCRIPTION EQUIVALENTS OF YIDDISH ALPHABET	
CYRILLIC LETTER	TRANSCRIPTION	TRANSCRIPTION[43]	YIDDISH LETTER
А а	a	[none]	א
Б б	b	A (O)	אַ
В в	v	O (U(:))	אָ
Г г	g h[44]	B	ב
Д д	d	V	בֿ וו
Е е	(y)e[45]	G	ג
Є є	ye	D	ד
Ё ё	yo	H	ה
Ж ж	zh	U	ו וּ
З з	z	Oy	וי

42. "Volhynia" designates not the *pre*–World War I Russian province (*gubernia*) known by that name, but the portion of interwar Poland, approximately congruent with the *interwar* province of that name, that had been part of Russia and is now part of Ukraine.

43. The vowels in ( ) are regional forms; for example, standard Yiddish אַ is always /a/, but in Ukrainian Yiddish, it can be /o/. Again, the transcription is authoritative; when spelling tradition dictates that the vowel in a given Ukrainian-Yiddish name, such as באַלטע, be spelled אַ, the transcription reveals the regional pronunciation: /a/ or /o/ (in this case: /bolte/.

44. *g* in Russian, *h* in Ukrainian and Belarusian.

45. Transcribed *e* following consonants, *ye* initially and following vowels in Russian and Belarusian; always transcribed *e* in Ukrainian

И и	i y[46]	Z	ז
I i	i	Zh	זש
Ї ї	yi	Kh	ח כ ך
Й й	y	T	ט תּ
К к	k	Y y I(:)	י
Л л	l	I(:)	יִ
М м	m	Ey (Ay)	יי
Н н	n	A(y)	ײַ
О о	o	K	כּ ק
П п	p	L	ל
Р р	r	M	מ ם
С с	s	N	נ ן
Т т	t	S	ס שׂ ת
У у	u	E(y)	ע
Ў ў	u	P	פּ
Ф ф	f	F	פֿ ף
Х х	kh	Ts	צ ץ
Ц ц	ts	R	ר
Ч ч	ch	Sh	ש
Ш ш	sh		
Щ щ	shch		
ъ	'		
ы	y		
ь	'		
Э э	e		
Ю ю	yu		
Я я	ya		

See the bibliography, at the end of the Yiddish introduction, pp. 8-10.

46. *i* in Russian and Belarusian, *y* in Ukrainian.